

Nedlasting av SCRIBUS og installasjon av programmet

Laget for BODØ FRIMERKEKLUBB av Sten Isaksen

Versjon 06.01.2018

Før du laster ned Scribus: Du må vite hvilken versjon av Windows du har, sannsynligvis Windows 7 eller Windows 10. Du må også vite om du har 32- eller 64-biters utgave av Windows. Hvis du er usikker, så finner du det ut slik:

Windows 7: Klikk med venstre mus-tast på det mangefargede Windows-symbolet helt til venstre på oppgavelinja nederst på skjermen. Du får fram en todelt-meny. Klikk deretter på **Datamaskin** som du finner i høyre del av menyen, og så på **Systemegenskaper** på arket som nå kommer fram. Da får du fram hvilken utgave av Windows 7 du har. Under **System** finner du om du kjører 32- eller 64-biters operativsystem.

Windows 10: Klikk du med høyre mus-tast på «vinduet med fire ruter» helt til venstre på snarvei-linja nederst på skjermen og velg **System**. På «arket» som kommer opp, finner du **Spesifikasjoner for enheten** og under denne **Systemtype** hvor det angis om du har 32- eller 64 biters utgave av Windows.

Deretter kan du laste ned Scribus fra denne internett-adressen:

<https://sourceforge.net/projects/scribus/files/scribus-devel/1.5.3/>

På siden som du blir tatt til, finner du ulike versjoner av programmet for nedlasting. Du velger enten

For **Windows 64 Bit**, last ned **scribus-1.5.3-windows-x64.exe**
eller

For **Windows 32 Bit**, last ned **scribus-1.5.3-windows.exe**

Windows 10-32 Biter er ikke offisielt støttet av Scribus. Det er rapporter om at programmet fungerer hos enkelte, slik at det kan være verdt å forsøke. Skulle det ikke gå, kan du bruke versjon 1.4.6 fra denne nettadressen:

<https://sourceforge.net/projects/scribus/files/scribus/1.4.6/> Manualen kan fortsatt brukes.

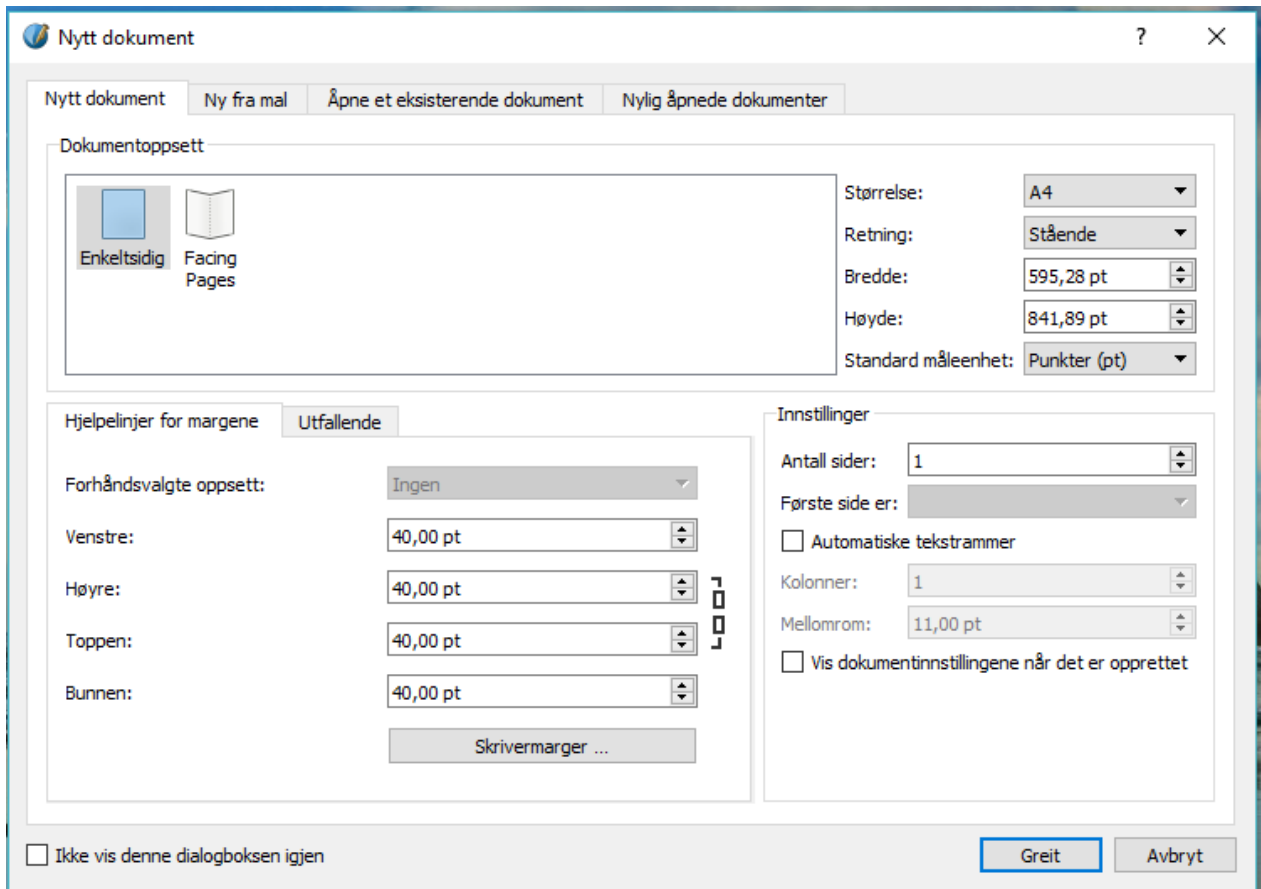
Under installasjonen får du diverse spørsmål. Et av de første er "Select language". Her velger du språk for programmet. Hvis du velger "Norwegian", så får du programmet installert med norsk som hovedspråk. Men du kan velge andre språk hvis du foretrekker det.

Resten av spørsmålene/forslagene kan du si «Ja», «OK» eller «Neste» til.

Når programmet starter etter installasjonen, så får du beskjed om at "Ghostscript" mangler. Til vår bruk trenger du det heller ikke, så dette varslet kan du bare lukke – trykk OK.

Konfigurere SCRIBUS

Fig. 1

Her kan du forandre Standard måleenhet til "Millimeter" - trykk på pila til høyre for "Punkter (pt)".

Du ser da at hjelpelinjene for marger er satt til 14,111 mm fra kantene. For enkelhets skyld bruker jeg å endre disse fire tallene til 14 mm. Du vil senere se hvorfor.

Dette er strengt tatt bare nødvendig dersom du ønsker at margen skal være markert (bli trykket) på monteringsarket. Dette er et valg du må gjøre – noen foretrekker ark uten marg, andre synes det blir penest med marg.

Når du deretter trykker "Greit", så får du opp sida eller arket du skal jobbe med.

Foreløpig ser du bare en hvit A4-side hvor margene er vist, eller rettere sagt antydnet. Hvis du ønsker at margene skal trykkes på arket, må de tegnes opp på nytt. Deretter skal vi skal lage rammer for objektene (for eksempel frimerker) og vi skal sette inn tekst. Verktøyene som vi trenger, finner vi for det meste i verktøylinja over arket.

Slik lages marger som skal trykkes på arket

Fig. 2

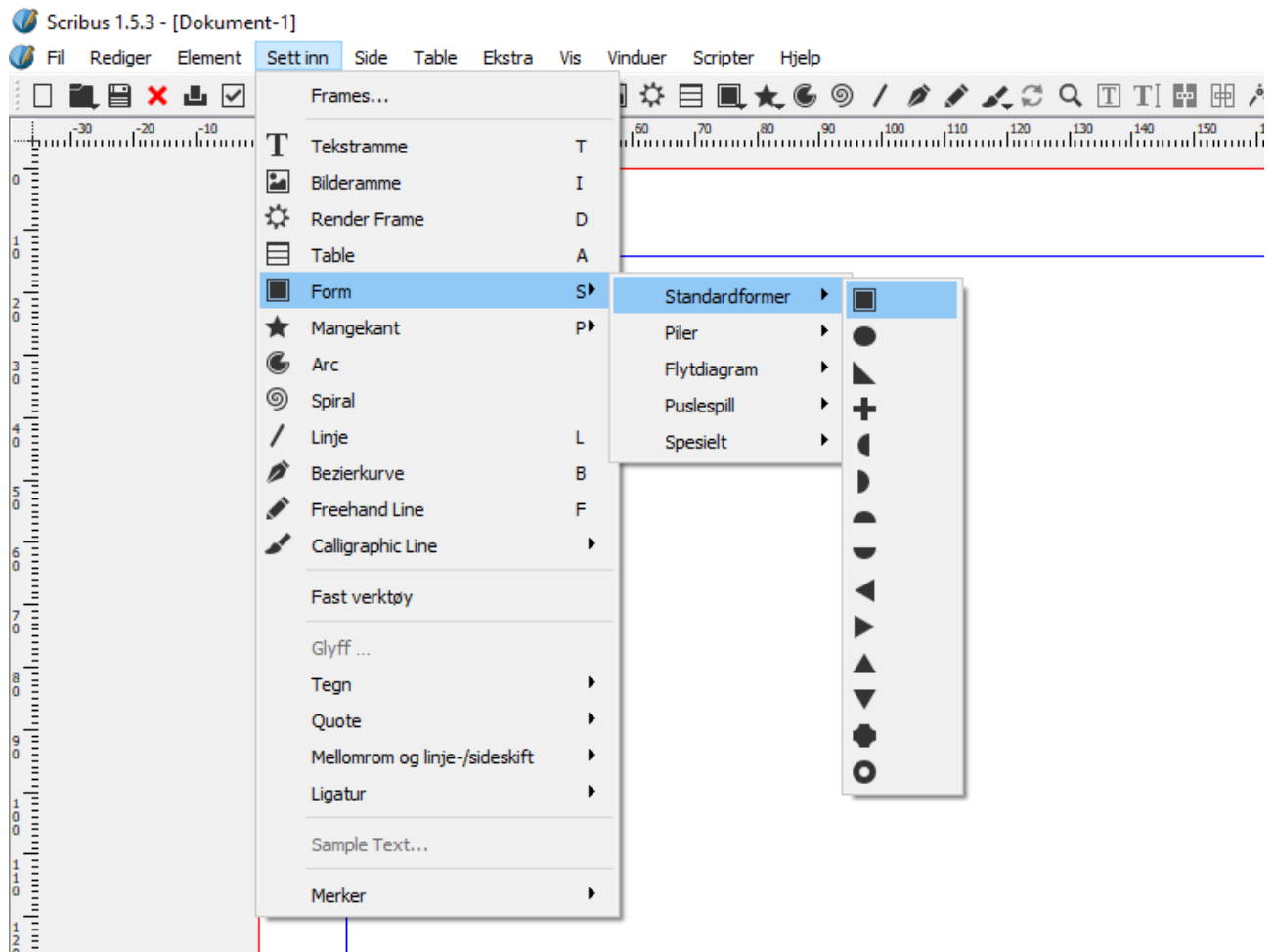
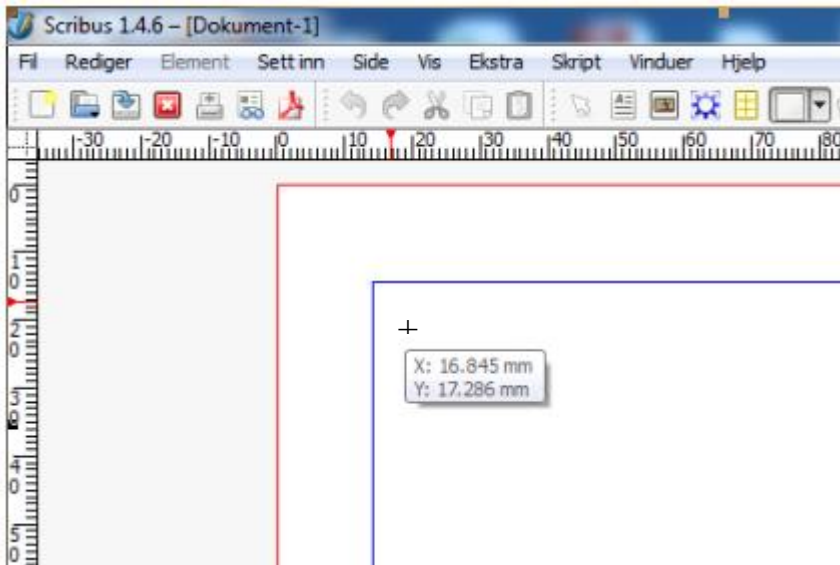

Fig. 2 viser hvor du finner verktøyet for for å lage ulike former. Vi bruker dem både til å lage marg og når vi skal lage lage rammer til objektene. Klikk på **Sett inn – Sett inn form – Standardformer** og velg den figuren som passer – i dette tilfellet firkanten eller boksen øverst.

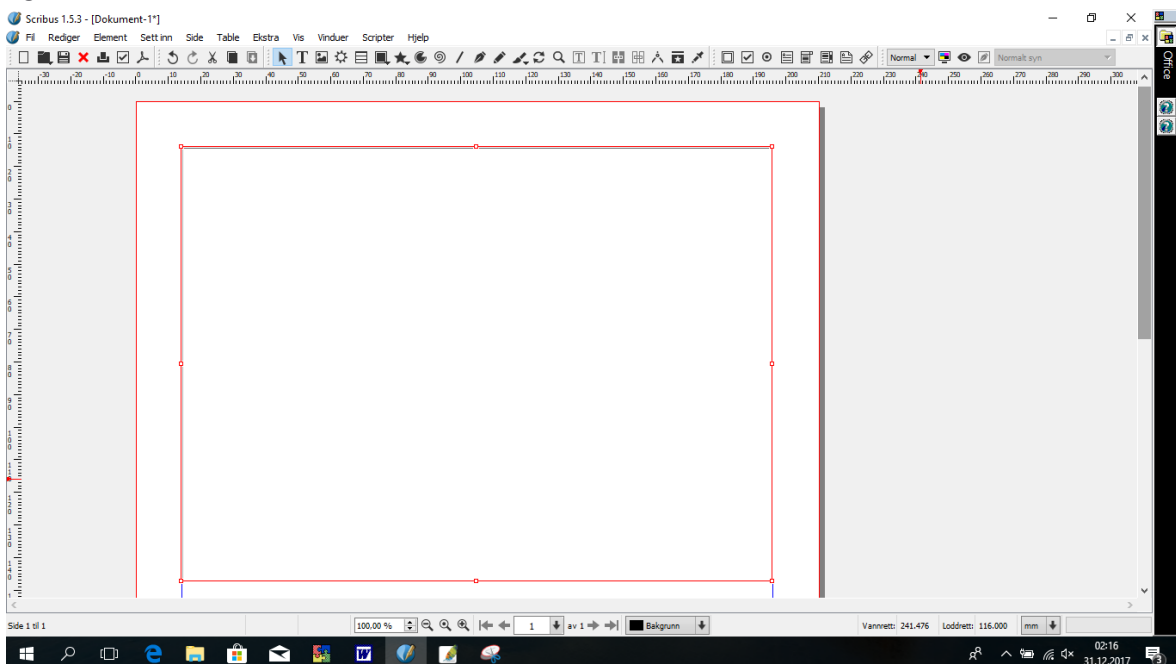
Når du har valgt figur-formen, så får du som hjelpemiddel et kryss (eller kors) – og i en liten boks under ser du plasseringen av krysset – se Fig. 3 på neste side. Disse tallene trenger du ikke bry deg om.

Fig. 3

Nå skal du plassere krysset i vinkelen der topp-marg og venstre marg (linjer med blå farge) møtes, trykke inn venstre mus-knapp og dra krysset nedover og ut til høyre marg. Når du drar, dannes en firkant som skal bli til marg på alle fire sidene på arket.

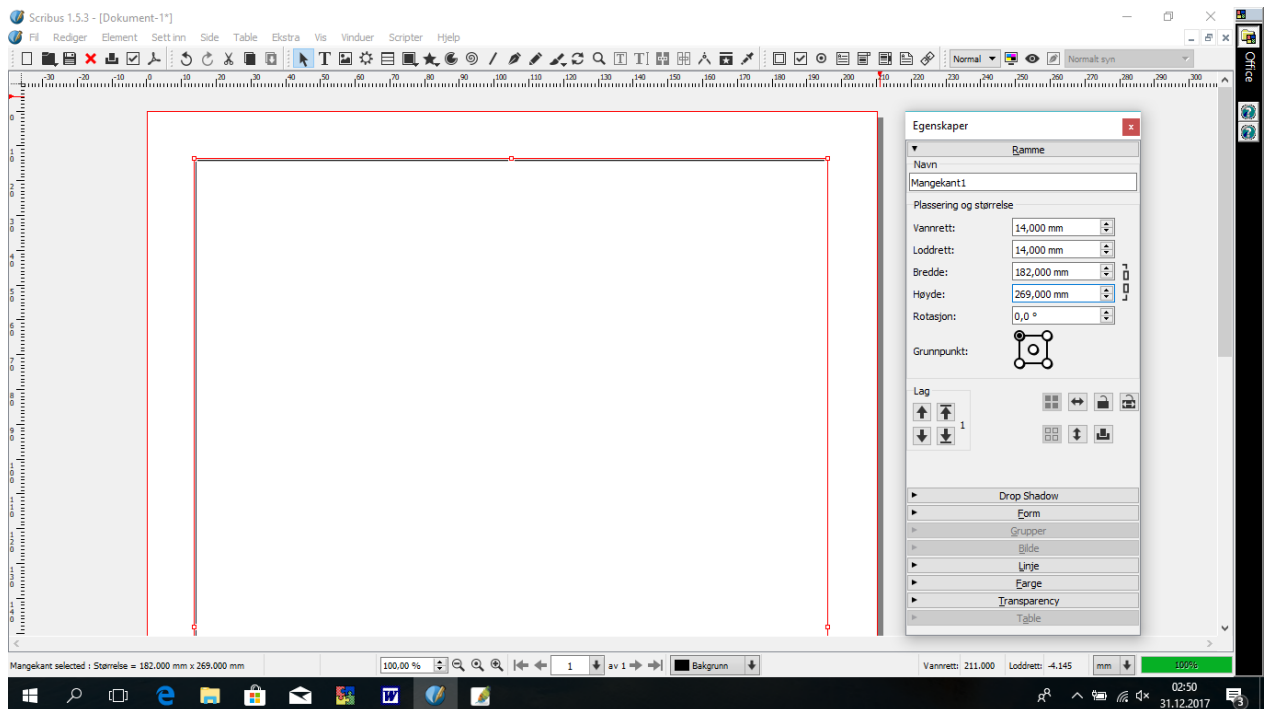
Fig. 3

Når du slipper opp mus-tasten, så har fått en firkant med røde rammer. Etter-justering av firkanten skjer ved å dra i de små hendlene (ørene) midt på firkantens sider. Som du vil se i neste trinn, så trenger du ikke være spesielt nøye.

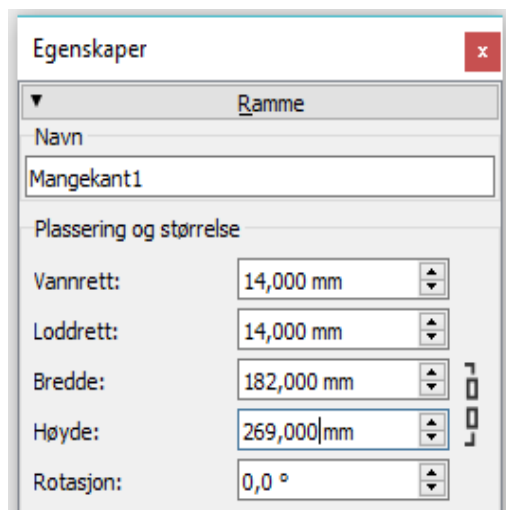
Plasser markøren ("mus-pila") inni ramma der den får form som ei hand, og klikk en gang (handa lukker seg) for å markere ramma som du laget. Trykk F2-tasten for å få fram en oversikt over rammens egenskaper, eller meny . På Fig. 4 har jeg flyttet menyen ut av monteringsarket. Det gjøres ved å plassere mus-pila i det hvite området oppe på menyen, og holde nede venstre mus-knapp mens pila og menyen flyttes. Ved hjelp av musa kan du også dra nedre kant av menyen slik at alle valgmulighetene kommer til syne, slik du ser på bildet under.

Fig. 4

I denne omgang skal vi først se på tallene som angir plasseringen av "marg-boksen".

Fig. 5

Utgangspunktet er øvre venstre hjørne på arket.

14 mm ned fra hjørnet ønsker vi øvre marg (øvre side på boksen). Dette fastsetter vi ved å skrive inn 14 mm som Loddrett mål.

14 mm inn fra arkets venstre ønsker vi den loddrette margen. For å fortelle programmet dette, skriver vi inn 14 mm som Vannrett mål.

Så vet vi at A4-arket har en total bredde på 210 mm. Høyre og venstre marg skal til sammen være 28 mm som trekkes fra arkets bredde. "Marg-boksen" får dermed en bredde på 182 mm.

Samme regneoperasjon forteller at høyden på boksen skal være 269 mm. (297 mm minus 28 mm = 269 mm.)

Når du nå har fått de ønskede tallene på plass, så flytter du markøren ut av menyen og inn på arket (innafor margene) og klikker et par ganger. Da ser du at "marg-boksen" justeres i forhold til målene du har lagt inn.

Det neste er å angi tykkelse og farge på margin rundt arket. Klikk på **Linje** et stykke ned på menyen og sett Linjebredde til for eksempel 1,3 mm (for grå ramme) eller 0,2 mm hvis du ønsker svart ramme.

Enda lenger ned på menyen klikker du på **Farge**. Deretter klikker du på **Stroke** for å fortelle programmet at det er linjene du ønsker å gjøre noe med, ikke innholdet i "marg-boksen". For grå linje velger du Svart som farge, og setter Skygge til f.eks. 30%. (Svart + 100% skygge = svart.)

Skriv gjerne ut et test-ark for å forvise deg om at ramma ble slik du ønsket den. Det kan også være fornuftig å lagre dette arket og bruke det som utgangspunkt for senere ark.

Vær obs på hvor arket blir lagret, slik at du finner det igjen når du har bruk for det!

Fremgangsmåten og verktøyene er de samme når du skal lage rammer til objektene.

Litt mer om objekt-rammer:

Når du skal ha flere frimerker i samme størrelse på arket, så lager du først ei ramme og bruker menyen som er vist i Fig. 5 til å gjøre ramma akkurat så stor (høyde og bredde) som du vil ha den. Mål frimerket fra taggespiss til taggespiss, postkortet eller brevet og legg til ca 1 - 2 mm på alle sider, så får du passende avstand fra objektet til ramma. Tykkelsen på objekt-ramma foreslås satt til 0,1 - 0,2 mm.

Deretter klikker du med markøren (mus-pila) inni ramma slik at den blir rød = markert.

For å kopiere ramma trykker du Ctrl-tasten og mens du holder denne nede, så trykker du C-tasten.

Deretter flytter du markøren og klikk på arket utenfor ramma. Ramma blir svart.

Trykk igjen Ctrl-tasten. Mens den holdes nede, trykker du V-tasten. Nå blir ramma igjen rød, og det betyr at du har limt inn en kopi av ramma oppå den du tok kopi av. Plasser mus-pila inni den markerte ramma og hold nede venstre mus-tast mens du flytter den nye ramma dit du vil ha den. Hvis du trenger flere objekt-rammer i samme størrelse, så klikk utenfor rammene og trykk tastene Ctrl og V.

Hvis du skal ha flere frimerker montert i samme avstand fra toppen av arket, så kan du bruke F2-menyen. Marker rammene etter tur og sørg for at samme tall står i Loddrett-rubrikken. Når du nå klikker inni den aktuelle ramma, så justeres høyde-plasseringen. Justering sideveis gjøres manuelt, eventuelt ved bruk av hjelpelinjer.

Du kan lage dine egne hjelpelinjer: Gå til **Sett inn**, og velg **Linje**. Sett krysset ved linjalen (oppe eller i venstre kant) og hold nede venstre mus-knapp mens du drar linja over arket. Når streken er rett, uten "hakk", så slipper du mus-knappen. Når du så vil fjerne linja – eller vil fjerne overflødige rammer, så markerer du dem (de blir røde) og trykker slette-tasten. Fjern en linje (eller ramme) om gangen.

Det finnes også forhåndsdefinerte hjelpelinjer. Du finner dem ved å trykke **Vis** på verktøylinja, og velge **Grids and Guides** og deretter **Vis rutenettet**. For justering i høyderetningen er den bra. Men for sideveis justering gir den ikke helt rett resultat.

Slik flytter du ei ramme: Plasser markøren (mus-pila) inni ramma og klikk med venstre mus-knapp slik at ramma blir rød = markert. Hold nede mus-knappen og flytt ramma med handa.

Slik lager du tekstramme og gir den innhold

Prinsippet i Scribus er at du først lager en tekstramme – så får du fram et lite tekstprogram hvor du skriver teksten du vil ha, og til slutt justerer du størrelse og plassering av tekstramma.

Slik lager du tekstramme: Klikk **Sett inn** (på verktøylinja) og velg **Tekstramme**. Du får fram et kors som du tegner tekstramma med. Størrelsen og plasseringen av tekstramma justerer du senere.

Når tekstramma er aktiv, så er den rød. Når du vil skrive inn teksten, så plasserer du markøren inni ramma, holder nede Ctrl-tasten og trykker T. Da får du fram tekstbehandlingsprogrammet og kan skrive ønsket tekst. Når det er gjort, trykker du enten "haken" på tekstprogrammets verktøylinje – eller du trykker på "arket" litt lenger til høyre på verktøylinja. I begge tilfeller overføres det du har skrevet til tekstramma. Hvis du trykker "haken" så lukkes tekstprogrammet. Hvis du trykker på "arket", så bli tekstprogrammet stående åpent, og det er litt raskere å foreta endringer.

VIKTIG: Når du er ferdig med innholdet i den ene tekst-ramma, så må du uansett avslutte tekstprogrammet og starte det på nytt (Ctrl og T) før du begynner med teksten som skal inn i neste ramme.

Størrelsen på tekstramma justeres ved å bruke mus-pila på "ørene" midt på rammesidene.

Flytting av tekstramma gjør du ved å plassere markøren inni ramma og holde nede venstre mus-knapp mens du flytter ramma dit du vil ha den. Tekstramma vises ikke ved utskrift, bare teksten. Dette er oppnådd ved å sette rammefargen til "Ingen farge" og kan endres hvis det ønskes.

Fig. 6

